

Nr 87

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anslag för budgetåret 1958/59 till lärarutbildnings-
kurser för läroverksingenjörer m. m.*

(2:a avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 103, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 14 mars 1958, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för inrättande från och med budgetåret 1959/60 tills vidare på enhetsskolans högstadium av särskilda ämneslärartjänster i lönegrad Ae 19 för läroverksingenjörer med viss lärarutbildning, dels ock till Lärarutbildningskurser för läroverksingenjörer för budgetåret 1958/59 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas i huvudsak följande.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet den 18 oktober 1955 sakkunniga för att verkställa en förutsättningslös utredning av frågan om den centrala ledningen av hela yrkesutbildningen och därmed sammanhängande spörsmål. Sedermera har Kungl. Maj:t uppdragit åt de sakkunniga att utreda frågan om rekrytering och utbildning av lärare i yrkesämnen, främst med tanke på enhetsskolans klass 9 y. De sakkunniga antog benämningen *1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning*.

I skrivelse den 18 oktober 1956 hemställde skolöverstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och 1955 års sakkunniga, bland annat att Kungl. Maj:t måtte besluta, att personer med avgångsexamen från tekniskt gymnasium, vilka efter minst två års kvalificerad praktik i näringslivet med godkända vitsord genomgått viss pedagogisk utbildning och kompletterande ämnesutbildning skulle av skolöverstyrelsen kunna förklaras behöriga till ämneslärartjänster i 25 och 27 lönegraderna, att den nämnda pedagogiska utbildningen skulle vara ettårig och omfatta en teoretisk kurs med undervisning i tal- och röstvård, modersmålet, psykologi och pedagogik, metodik, samhällslära och skolhygien samt en praktisk lärarkurs i huvudsak organiserad som den nuvarande egentliga

lärarkursen för ämneslärare och förlagd till lämpliga realskolor, enhetskolor, folkskolor och yrkesskolor, samt att den nämnda kompletterande ämnesutbildningen skulle omfatta undervisning i matematik och fysik under sammanlagt en termin före den pedagogiska utbildningen.

Skolöverstyrelsens framställning föranledde icke annan åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnades till 1955 års sakkunniga för att tagas i beaktande vid fullgörande av uppdraget att utreda frågan om rekrytering och utbildning av lärare i yrkesämnena.

1955 års sakkunniga har i skrivelse den 18 september 1957 framlagt förslag om att särskild lärarutbildning för gymnasieingenjörer försöksvis skall anordnas under budgetåret 1958/59.

De sakkunniga

Inledningsvis påpekar de sakkunniga, att de avser att återkomma till frågan om pedagogisk utbildning av personer med teknisk gymnasieutbildning och att de i detta sammanhang endast anser sig böra behandla frågan om behovet av den föreslagna nya typen av lärarutbildning budgetåret 1958/59. Sådan lärarutbildning bör försöksvis anordnas nämnda budgetår.

Det synes de sakkunniga ofrånkomligt att den pedagogiska utbildningen snarast ordnas för de läroverksingenjörer, som redan är anställda i skolväsendet eller siktar mot en sådan arbetsuppgift.

Av den utredning, som låg till grund för överstyrelsens förslag i oktober 1956, framgår att det kommer att uppstå svårigheter i de flesta skoldistrikten att ordna heltidstjänster för lärare, som huvudsakligen är utbildade att undervisa i tekniska läroämnen. Den ursprungliga tanken var därför att komplettera dessa läroverksingenjörers kunskaper i matematik och fysik, så att de genom undervisning i dessa ämnen kunde nå det stipulerade antalet veckotimmar för heltidstjänst. De sakkunniga föreslår nu att de ifrågavarande tjänsterna inrättas med tyngdpunkten på de naturvetenskapliga ämnena. På grund av det föreliggande stora behovet av lärare i dessa ämnen skulle härigenom i varje ifrågakommande skoldistrikt kunna garanteras heltidstjänstgöring för en läroverksingenjör, som dessutom i den behövliga utsträckningen inom distriktet kunde ansvara för undervisningen i ett eller flera tekniska läroämnen. Dessa ämneslärartjänster bör alltså inrättas i matematik, fysik respektive matematik, kemi jämte ett eller flera tekniska läroämnen. Tjänsternas lönegradsplacering bör bli föremål för underhandlingar med vederbörande personalorganisation.

Skolöverstyrelsen föreslog, att lärarutbildningen av personer med avgångsexamen från tekniskt gymnasium skulle omfatta tre terminer. De sakkunniga har undersökt möjligheterna att avkorta utbildningen till två ter-

miner och därvid funnit en sådan avkortning genomförbar. Den första terminen skulle enligt överstyrelsen gälla komplettering av ämneskunskaperna i matematik och fysik, den andra den egentliga pedagogiska utbildningen samt den tredje s. k. praktisk lärarkurs. Andra terminens kurs skulle omfatta tillsammans 306 timmar, av vilka 100 timmar skulle ägnas åt modersmålet och samhällslära. Med hänsyn till den ställning, som undervisningen i modersmålet och samhällslära har fått vid de tekniska gymnasier, anser sig de sakkunniga kunna föreslå, att undervisningen i dessa ämnen slopas. I stället bör den kompletterande ämnesutbildningen i matematik och fysik förläggas till denna termin. Målsättningen för ämneskompletteringen bör vara att garantera kunskaper i vederbörande ämnen minst enligt befodringskursernas standard. Enligt till utredningen fogade studieplaner skulle undervisningen i matematik omfatta 63 timmar och i fysik 126 timmar, eller sammanlagt 189 timmar. Enligt studieplanerna skulle vidare redan under ämneskompletteringsterminen förekomma auskultationer och undervisning i (speciell) metodik. Om en radikal förkortning av utbildningstiden eftersträvas, torde auskultationerna och undervisningen i speciell metodik helt kunna inrymmas i den för dessa ändamål avsedda tiden under den egentliga lärarkursen. Efter dessa reduceringar blir det möjligt att helt sammanslå terminen för ämneskomplettering med terminen för egentlig pedagogisk utbildning. Arbetsbelastningen denna sammanslagna termin med den speciellt pedagogiska utbildningen jämte ämneskompletteringen skulle således bli $306 - 100 + 189 = 395$ timmar, d. v. s. per vecka knappt 22 timmar. Härigenom skulle utbildningen av denna lärargrupp kunna reduceras till två terminer.

Till den nya typen av lärarutbildning bör också kunna komma ifråga de s. k. fackskoleingenjörerna under förutsättning att de på lämpligt sätt kompletterar sin utbildning i fysik och kemi samt sin humanistiska utbildning. Deras kompetens bör bedömas från fall till fall.

Under budgetåret 1958/59 bör enligt de sakkunniga försöksvis anordnas två lärarkurser för läroverksingenjörer. Vardera kursen bör omfatta 12 deltagare. Den ena bör förläggas till Stockholm, den andra till Göteborg. Den kompletterande ämnesutbildningen kan i Stockholm förläggas till högre tekniska läroverket, i Göteborg till Annedals folkskoleseminarium och Chalmers tekniska högskola. Den teoretiskt pedagogiska utbildningen kan omhändertagas i Stockholm av lärarhögskolan och i Göteborg av något av de båda folkskoleseminarierna. Den praktiska lärarkursen förlägges i Stockholm till Stockholms stads tekniska realskola samt i Göteborg till den praktiska realskolan.

Kostnaderna för första terminens speciella pedagogiska utbildning samt ämneskomplettering beräknas per kurs om 12 elever till 25 880 kronor. För den praktiska lärarutbildningen under andra terminen beräknas per kurs om 12 elever 30 080 kronor. Sammanlagda kurskostnaden per kurs-

ort och läsår för två terminers lärarkurs med 12 deltagare blir alltså 55 960 kronor.

Första kursåret krävs speciell utrustning för lärarkursen på den på vardera kursorten upplåtta fysikinstitutionen. Härför beräknas en engångskostnad av 30 000 kronor per institution.

Avlöningar till 24 i lärarkurserna deltagande gymnasieingenjörer läsåret 1958/59 bör beräknas enligt i kungl. brev den 8 maj 1953 för lärarkandidater vid praktisk lärarkurs angivna normer. Efter lönegrad Af 14 blir detta 362 780 kronor.

De totala kostnaderna för den föreslagna lärarutbildningen blir sålunda under budgetåret 1958/59 $2 \times 55\,960 + 2 \times 30\,000 + 362\,780 = 534\,700$ kronor.

Remissyttranden

Över förslaget har infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, statens lönenämnd samt styrelsen för lärarhögskolan i Stockholm.

Skolöverstyrelsen finner så starka skäl tala för en koncentration av utbildningen till två terminer, att överstyrelsen biträder förslaget.

Överstyrelsen för yrkesutbildning ifrågasätter om icke de tekniska läroverkens kurser i matematik och fysik kan anses vara så omfattande, att kompletterande ämnesstudier är överflödiga för lärarverksamhet vid praktiska realskolor och enhetsskolans högstadium, företrädesvis klass 9 y. Detta gäller framför allt läroämnet matematik. Beträffande inträdesfordringarna framhåller överstyrelsen, att den föreslagna kvalificerade praktiken om minst två år bör ha fullgjorts efter avlagd ingenjörsexamen.

Statskontoret anser att förslaget ej bör läggas till grund för åtgärder i ämnet. Ämbetsverket åberopar härvid, att överstyrelsen för yrkesutbildning ifrågasatt behovet av kompletterande ämnesstudier.

Det förefaller *styrelsen för lärarhögskolan i Stockholm* föga ändamålsenligt, att undervisningstimmarerna i pedagogik brytes ur det större sammanhanget. Någon direkt samordning med lärarhögskolans övriga undervisning är nämligen inte möjlig att genomföra. Vidare är lärarhögskolans ordinarie lärare i pedagogik fullt sysselsatta i lärarhögskolans egen utbildning. Styrelsen avstyrker därför förslaget, att lärarhögskolan skall omhändertaga utbildningen i pedagogik och föreslår i stället, att pedagogikundervisningen organiseras av kursledaren.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna finner på grund av rådande lokalförhållanden vid Chalmers tekniska högskola ingen möjlighet föreligga att dit förlägga någon del av lärarutbildningen. Överstyrelsen avstyrker därför bifall till förslaget i denna del.

Departementschefen

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

Bristen på lärare inom de teknisk-naturvetenskapliga grenarna av undervisningsväsendet har sedan lång tid varit högst besvärande. Redan med nuvarande elevtillströmning har lärarbehovet på många håll i landet och särskilt vid mindre eller avlägset belägna skolor endast i begränsad utsträckning kunnat täckas med lärare med tillfredsställande behörighet. Behovet av lärare i teknisk-naturvetenskapliga ämnen ökar också snabbt. Den väntade expansionen inom den tekniska utbildningssektorn liksom det ökande trycket från de stora årskullarna utgör faktorer, som inom en nära framtid torde komma att ställa undervisningsväsendet inför ytterligare påfrestningar. Särskilt den snabba ökningen av den förberedande yrkesutbildningen inom enhetsskolan allteftersom försöksverksamhet införes i skoldistriktet gör det nödvändigt att lärare med speciell fackutbildning i betydligt större utsträckning än tidigare tillföres denna del av undervisningsväsendet. Gren 8 (tekniska grenen) av 9 y finns för närvarande endast anordnad i form av växelundervisning med industrin, i vilket fall undervisningen i de tekniska ämnena sker inom vederbörande industriskolas första årskurs. Det är emellertid angeläget att även i dessa ämnen undervisning kan komma till stånd inom enhetsskolans ram, såsom är åsyftat med den fristående ettåriga, relativt starkt yrkesteoritiska varianten av den tekniska grenen. Särskilt värdefullt från pedagogisk synpunkt är därvid att undervisningen i de tekniska ämnena kan samordnas med undervisningen i grenens naturvetenskapliga avsnitt. En av förutsättningarna härför är emellertid att lärarfrågan får en tillfredsställande lösning.

Det torde icke vara realistiskt att räkna med att den tekniska undervisningen i enhetsskolan i någon nämnvärd utsträckning framdeles kan komma att bestridas av civilingenjörer. Sådan kompetens torde icke heller kunna från skolans synpunkt anses direkt erforderlig. Det synes i stället böra prövas att i viss omfattning anförtro denna undervisning åt personer med kompetens motsvarande avgångsexamen från tekniskt gymnasium. Läroverksingenjörer har redan kommit att spela en betydelsefull roll inom skolans tekniska undervisning. Erfarenheterna har hittills visat att ifrågasvarande fackutbildning utgör en lämplig grund för undervisning i tekniska ämnen på enhetsskolans högstadium och därmed jämförliga praktiska stadier. Bortsett från vissa ämnesläartjänster vid realskolorna existerar emellertid för denna lärarkategori inga statligt reglerade pensionsgrundande tjänster vid skolöverstyrelsen underställda skolor; ifrågasvarande lärare kan i regel sålunda ej erhålla annan anställning än som timlärare. Om nuvarande tillfälliga anställningsformer skulle komma att bestå, torde det bli omöjligt att tillfredsställande tillgodose den tekniska undervisningen på enhetsskolans högstadium. För att underlätta rekryteringen av lärare i tekniska ämnen i klass 9 y finner jag det därför nödvändigt att särskilda ämnesläartjänster inrättas för denna lärargrupp. Med hänsyn till de speciella förhållandena på detta område anser jag det fullt befogat att vissa åtgärder i detta syfte vidtages, redan innan den mera omfattande utredning om rekrytering och utbildning av lärare i yrkesämnena slutförts, som pågår inom 1955 års kommitté.

I de flesta skoldistrikten torde emellertid uppstå svårigheter att er- hålla underlag för heltidstjänster för lärare, som huvudsakligen är utbildade att undervisa i tekniska ämnen. Av organisatoriska skäl torde det därför vara lämpligt att undervisningen i tekniska ämnen kombineras med undervisning i matematik, fysik och kemi, i vilka ämnen en omfattande undervisning gives vid de tekniska läroverken. En sådan kombination förefaller också naturlig med hänsyn till den bristsituation, som föreligger på båda dessa ämnesområden och som beräknas bestå under lång tid framåt. På grund av lärarbristen har även inom den naturvetenskapliga sektorn läroverksingenjörer i icke ringa omfattning redan anlitats som lärare på realskolestadiet i dessa ämnen. Genom en kombination av tekniska och naturvetenskapliga ämnen synes i varje ifrågakommande skoldistrikt kunna garanteras heltidstjänstgöring för en lärarutbildad läroverksingenjör.

Mot bakgrunden av det nu anförda har jag ansett mig böra förorda, att särskilda ämnesläartjänster i matematik, fysik respektive matematik, kemi jämte ett eller flera tekniska ämnen inrättas för läroverksingenjörer med viss lärarutbildning. I avvaktan på närmare erfarenheter beträffande rekryteringen av denna lärarkategori synes tjänsternas användning tills vidare böra begränsas till enhetsskolans högstadium, där behovet av dem är störst. Kungl. Maj:t torde emellertid böra vara oförhindrad att, där särskilda förhållanden föreligger, efter prövning i varje enskilt fall medge inrättande av dylik tjänst vid praktisk realskola eller jämförlig skolform på realskolestadiet. Tjänsterna bör tills vidare inrättas såsom extra ordinarie och placeras i lönegrad Ae 19. Beträffande denna löneställning har enighet nåtts vid överläggningar med vederbörande personalorganisationer. Tjänsterna bör inrättas från och med budgetåret 1959/60. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela erforderliga bestämmelser rörande tjänsterna och anställningsförhållandena i övrigt för dessa lärare. Dessa föreskrifter torde i stort sett få utformas efter de bestämmelser, som gäller för närmast motsvarande lärare i läroämnena. Undervisningsskyldigheten bör vara den för lärare i läroämnena på motsvarande stadium enligt propositionen 1957: 183 gällande.

Det årliga behovet av nytillkommande ämnesläartjänster i lönegrad Ae 19 är icke möjligt att nu angiva. Prognoser rörande nyrekryteringsbehovet under perioden 1960—72 är för närvarande under utarbetande inom 1955 års sakkunniga i samband med en kartläggning över lärarbehovet för samtliga kategorier yrkeslärare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, på sätt redan gäller beträffande övriga läartjänster i läroämnena vid de kommunala skolformerna, för varje år — efter förslag av skolöverstyrelsen — fastställa det antal här avsedda läartjänster i lönegrad Ae 19, som bör nyinrättas under det påföljande budgetåret (läsåret). Det torde sedan böra ankomma på skolöverstyrelsen att slutligt bestämma tjänsternas placering vid olika skolor.

Behörig till ämnesläartjänst i lönegrad Ae 19 bör den vara som efter avgångsexamen från tekniskt gymnasium samt minst två års kvalificerad praktik i näringslivet och minst fyra terminers lärtjänstgöring, omfattande minst halv tjänstgöring, med godkända vitsord genomgått av skolöverstyrelsen anordnad pedagogisk utbildning, innefattande jämväl kompletterande ämnesutbildning i matematik och fysik. I likhet med överstyrelsen för yrkesutbildning anser jag, att den kvalificerade praktiken om minst två år bör ha fullgjorts efter avlagd ingenjörsexamen.

Att även fackskoleingenjörer skall kunna komma i fråga som lärare i tek-

niska ämnen anser jag angeläget och värdefullt. Vad de sakkunniga föreslagit härom, har därför icke givit mig anledning till erinran.

Övergångsvis bör det göras möjligt för läroverksingenjörer, som under längre tid haft anställning som lärare, att bli behöriga till ämneslärartjänst i lönegrad Ae 19 utan att genomgå någon del av den pedagogiska utbildningen. Även i övrigt synes Kungl. Maj:t böra äga att, då speciella omständigheter föreligger, efter prövning i det särskilda fallet medge dispens från de fastställda behörighetsvillkoren.

De sakkunniga har föreslagit, att den pedagogiska utbildningen av läroverksingenjörer koncentreras till två terminer. Den första terminen skulle omfatta speciell pedagogisk utbildning jämte ämneskomplettering i matematik och fysik medan den andra terminen skulle ägnas åt praktisk-pedagogisk utbildning. Jag anser det angeläget, att vidareutbildningen av läroverksingenjörer icke utan trängande skäl utsträcker utöver ett läsår eller två terminer, och jag har funnit mig kunna biträda de sakkunnigas förslag på denna punkt. Enligt min mening bör huvudvikten i utbildningen läggas på den kompletterande ämnesutbildningen i matematik och fysik samt på den tillämpade undervisningsmetodik; den föreslagna undervisningen i modersmålet och samhällslära torde utan våda kunna uteslutas. Målet för den kompletterande ämnesutbildningen i matematik och fysik bör vara en kunskapsnivå, motsvarande en befordringskurs i vartdera ämnet. Kurserna i matematik och fysik vid de tekniska gymnasierna torde ha en sådan omfattning, att denna komplettering bör kunna genomföras på en termin. Vad den praktisk-pedagogiska utbildningen beträffar bör den kunna göras i huvudsak jämförbar med den, som lärare i läroämnen och folkskollärare erhåller. Med hänsyn till att det för tillträde till lärarkursen skall krävas viss fullgjord lärartjänstgöring torde detta krav kunna uppfyllas inom den föreslagna utbildningstiden.

Mot den av de sakkunniga föreslagna förläggningen av utbildningens olika delar har jag i princip ingenting att invända. För ändamålet torde kunna disponeras bland annat lärarkrafter och institutioner vid folkskoleseminarier och högre tekniska läroverk samt praktiska realskolor. Kursernas närmare förläggning torde böra bestämmas av skolöverstyrelsen.

Att statsmakterna nu binder sig för de olika detaljerna i fråga om uppläggningen av den pedagogiska utbildningen, anser jag varken möjligt eller lämpligt. Detta gäller såväl kursplaner och timplaner som organisationen och ledningen av kurserna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i dessa skilda hänseenden.

Beträffande verksamhetens omfattning finner jag det lämpligt att, såsom de sakkunniga föreslagit, under budgetåret 1958/59 endast två kurser anordnas. Det föreslagna antalet deltagare per kurs, 12, anser jag väl avvägt under det första året.

För ersättning åt i lärarkurserna deltagande läroverksingenjörer under nästa budgetår beräknar de sakkunniga sammanlagt 362 780 kronor. Härvid har räknats med att ersättning skall utgå efter lönegrad Af 14. Då här ifrågasvarande kursdeltagare i allmänhet icke torde uppbära lön med B-avdrag i någon innehavande lärartjänst, anser jag för egen del skäligt, att viss ersättning utgår under utbildningen, dock icke i den omfattning som de sakkunniga förordat. Jag räknar sålunda med ett något lägre ersättningsbelopp. Vidare anser jag mig endast kunna tillstyrka, att ersättning skall utgå under terminen för den praktisk-pedagogiska utbildningen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare be-

stämmler om ersättningsgrunderna. För nästa budgetår beräknar jag här avsedda ersättningar till sammanlagt omkring 145 000 kronor.

I övrigt har jag intet att erinra mot de sakkunnigas kostnadsberäkningar.

Utskottet

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår innebär det i förevarande proposition framlagda förslaget att å enhetsskolans högstadium skall från och med budgetåret 1959/60 inrättas särskilda lärartjänster i tekniska och naturvetenskapliga ämnen (matematik, fysik, respektive matematik, kemi) i lönegraden Ae 19 för ingenjörer med avgångsexamen från tekniskt gymnasium, som efter praktik i näringslivet samt viss lärartjänstgöring genomgått av skolöverstyrelsen anordnad pedagogisk utbildning om ett läsår. Utbildningens första termin skall omfatta speciell pedagogisk utbildning jämte ämneskomplettering i matematik och fysik medan den andra terminen skall utgöras av praktisk-pedagogisk utbildning. Under budgetåret 1958/59 skola två utbildningskurser anordnas, vardera kursen för 12 deltagare.

Med anledning av den kraftiga ökningen av antalet elever i klass 9 y som väntas inträda läsåret 1959/60 (omkring 6 700 elever mot omkring 2 500 innevarande läsår) har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Utskottet vill dock dels i anslutning till vad 1955 års sakkunniga angivit understryka den föreslagna lärarutbildningens karaktär av försöksverksamhet, dels ock framhålla, att den brist på lärare i matematik och fysik som föreligger för både realskolan och enhetsskolans högstadium om möjligt bör täckas genom anlitan av andra utbildningsvägar än den nu förordade.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 14 mars 1958 förordade grunder för inrättande från och med budgetåret 1959/60 tills vidare på enhetsskolans högstadium av särskilda ämneslärartjänster i lönegrad Ae 19 för läroverksingenjörer med viss lärarutbildning;

b) till *Lärarutbildningskurser för läroverksingenjörer* för budgetåret 1958/59 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

Stockholm den 15 april 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ohlon, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Boman, Pålsson, Bergman, Holmqvist, Rikard Svensson, Söderberg, Axel Johannes Andersson, Mårtensson och Ivar Persson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Thapper, fröken Elmén, herrar Karlsson i Olofström, Widén, Nilsson i Göingegården, fröken Olsson, herrar Blidfors, Andreasson, fröken Karlsson, herr Arvidson, fröken Vinge, herrar Helén och Gustafsson i Kårby.

Reservation

av herr *Arvidson*, som ansett att utskottet bort avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår innebär det i förevarande proposition framlagda förslaget att å enhetsskolans högstadium skall från och med budgetåret 1959/60 inrättas särskilda lärartjänster i tekniska och naturvetenskapliga ämnen (matematik, fysik, respektive matematik, kemi) i lönegraden Ae 19 för ingenjörer med avgångsexamen från tekniskt gymnasium, som efter praktik i näringslivet samt viss lärartjänstgöring genomgått av skolöverstyrelsen anordnad pedagogisk utbildning om ett läsår. Utbildningens första termin skall omfatta speciell pedagogisk utbildning jämte ämneskomplettering i matematik och fysik medan den andra termen skall utgöras av praktisk-pedagogisk utbildning. Under budgetåret 1958/59 skola två utbildningskurser anordnas, vardera kursen för 12 deltagare.

Utskottet anser sig icke kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i föreliggande ärende. Enligt utskottets mening föreligger icke tillräckliga motiv för den föreslagna vidareutbildningen av läroverksingenjörer till lärare på enhetsskolans högstadium.

Vid de praktiska realskolorna tjänstgör för närvarande ett icke obetydligt antal civilingenjörer i de här ifrågavarande ämneskombinationerna (tekniska ämnen i kombination med något eller några av ämnena matematik, fysik och kemi) utan att kunna erhålla ordinarie adjunkturer. Ledigförklarade tjänster kan räkna på ett stort antal sökande.

Inom enhetsskolan är de nämnda kombinationerna representerade endast inom grenen 8 b av klass 9 y; denna gren har emellertid ännu icke upprättats inom något enda försöksdistrikt, och med all sannolikhet kommer den att bli sparsamt företrädd i framtiden. I likhet med departementschefen anser utskottet, att undervisning i denna gren bör komma till stånd inom enhetsskolans ram, men finner det riktigast, att de relativt få tjänster

i de här nämnda ämneskombinationerna, som kan tänkas bli inrättade, blir adjunkturen, för vilka bör krävas civilingenjörsexamen jämte väl vitsordad, tämligen lång tjänstgöring. Ingenting talar för att sådana tjänster icke skulle kunna besättas med kompetenta krafter.

Den brist på lärare i matematik och fysik som föreligger både i realskolan och på enhetsskolans högstadium bör enligt utskottets mening om möjligt täckas genom anlåtande av andra utbildningsvägar än den nu förordade.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.»